

“Nagykövetek Közép-Európáról”

V4 – konferencia – Merre tovább? A Visegrádi együttműködés jelene és távlatai⁺

ELTE – Budapest, 2015. április 28.

JURAJ CHMIEL, A CSEH KÖZTÁRSASÁG MAGYARORSZÁGI NAGYKÖVETE *

(bevezető megjegyzések)

A Visegrádi Csoportot (V4) Václav Havel csehszlovák köztársasági elnök, Antall József magyar miniszterelnök és Lech Wałęsa lengyel köztársasági elnök 1991. február 15-ei találkozásán alapították meg.

Ezt a magas szintű találkozót megelőzte egy hasonló találkozó, amelyen 1335-ben Luxemburgi János cseh király, I. Anjou Károly (Károly Róbert) magyar király és III. Kázmér lengyel király vettek részt. A két találkozó központi motívuma a kölcsönös együttműködés és a találkozón képviselt közép-európai államok közötti barátság megerősítésére irányuló törekvése volt.

A modern Visegrádi Csoport megalakulását négy döntő tényező motiválta:

1. a kommunista blokk örökségének áhított kiküszöbölése;
2. a közép-európai országok közötti történelmi ellenségeskedés áhított legyőzése;
3. hit abban, hogy a közös törekvessel egyszerűbb lesz elérni a kitűzött célokat, sikeresen végrehajtani a szociális transzformációt, és bekapcsolódni az európai integrációba;
4. az akkoriban hatalmon lévő politikai elitek eszmei közelsége.

A Visegrádi együttműködésnek elsősorban fennállásának első fázisában (1991-1995) volt a legnagyobb szerepe a NATO- és az EU-csatlakozási tárgyalások folyamán. A rá következő években gyengülni kezdett az együttműködés intenzitása azon uralkodó vélemény miatt, hogy az euroatlanti integráció tekintetében hatékonyabbak lesznek az egyéni igyekvések. 1998-ban a Visegrádi együttműködés megújult.

Ebben a nehéz időszakban is külpolitikánk fontos és integrált része marad a V4 együttműködés. Olyan elemeket tartalmaz, amelyeket nehéz lenne pótolni. Az általunk kialakított kölcsönös bizalom hálója az országaink között az a tényező, amely megérdemli, hogy értékeljük, és mi továbbá is szeretnénk dolgozni vele.

Nem mindig sikerült a V4-ben egyetértésre jutnunk az egyes külpolitikai témák megoldásában vagy a közös uniós pozíció kialakításának tekintetében. Az európai ügyekért felelős miniszterként és később mezőgazdasági miniszterhelyettesként számos koordinációs találkozón vettem részt. Néha egyetértésre jutottunk, máskor pedig nem. Ugyanakkor az az időszak, amikor kényszerből mindig ugyanazon az állásponton kellett lennünk, szerencsére már a múlté, és én nagyon remélem, hogy soha többé nem tér vissza. Ezt tudomásul kellene venniük az együttműködés bírálóinak és rosszakaróinak.

A Visegrádi Együttműködés természetesen nem mindig volt sikeres, ugyanakkor sok esetben elérte a konkrét eredményeket. Nagyra értékeljük az információ- és tapasztalatcserét és az álláspontok koordinálását, beleértve az együttműködést a konkrét kérdésekben.

Mivel a magyar sajtóban megjelentek különböző, a közép-európai regionális politika egyes aktuális eseményeit érintő alaptalan kommentárok és bírálatok, a Szlovák Köztársaság Budapesti Nagykövetségével együtt egy olyan közös nyilatkozatot tettünk, amelyben határozottan cáfoltuk a V4-csoport széthullásáról szóló híreket:

⁺ A nemzetközi konferenciát a *Délkelet-Európa Alapítvány és Kutatóközpont* rendezte a “Nagykövetek Közép- és Délkelet Európaról” sorozat keretében 2015. április 28-án, az *Eötvös Loránd Tudományegyetemen*.

* *Őexc. Juraj Chmiel* Budapesten született 1960-ban. Tanulmányait a prágai Károly Egyetemen végezte orientalisztika-afrikánisztika szakon. A Szlovák Tudományos Akadémián végzett munkája után a cseh külügyi szolgálatban vállalt szerepet. 2008-2009 között a Cseh Köztársaság ausztráliai nagykövete, 2014 szeptemberétől magyarországi nagykövet.

„A V4-országok – a Cseh Köztársaság, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia – közötti együttműködés nagyon fontos, és a tartalma nem üresedett ki. 2015. július 1-től a Cseh Köztársaság – Szlovákia után – a V4-csoport elnöke lesz, az elnökség fő mottója: „V4-Trust”. A V4-országok közötti politikai és gazdasági együttműködés jó, és – annak ellenére, hogy a konkrét ügyekről néha különböznek a véleményeink – gyakori az álláspontok koordinációja is. Ugyanakkor annak az időszaknak, amikor kényszerből mindig ugyanazon az állásponton kellett lennünk, 1989-ben szerencsére vége lett, és reméljük, hogy az az időszak soha nem tér vissza. A V4-csoport nagyon vonzó a harmadik országok számára is, melyek a V4+ formátumú együttműködés iránt érdeklődnek. Szintén nagyon aktív a Nemzetközi Visegrádi Alap, amelybe a V4-en kívüli országok is befizetnek.

A Cseh Köztársaság, Szlovákia és Ausztria trilaterális együttműködésének, amely a cseh és szlovák miniszterelnök és az osztrák kancellár 2015. január 29-i slavkovi találkozásával kezdődött el, semmilyen esetben sem az a célja, hogy a V4 együttműködésének konkuráló vállalkozása legyen. A Cseh Köztársaságnak és Szlovákiának vannak Ausztria vonatkozásában olyan konkrét politikai témái, amelyek nincsenek se Magyarországnak, se Lengyelországnak. Ezeknek a témáknak a megvitatására létrejött a trilaterális formátum, amely a kormányfők évenkénti találkozóira számít. E formátum semmilyen esetben sem a V4 együttműködési formátum pótléka.”

Minden területen, beleértve olyan stratégiai területeket, mint a védelmi és a hadi együttműködés, az energiabiztonság, a Keleti Partnerség, a Nyugat-Balkán és a belső kohézió, folytatjuk az együttműködést. A V4 és a V4+ országokkal szorosan együttműködünk a támogatásban olyan területeken, mint a kultúra, tudomány, alkalmazott tudomány, sporttevékenységek, stb. Véleményem szerint a nyilvános diplomáciának nagyobb hangsúlyt kellene kapnia, jobban kellene összpontosítani rá. Amikor miniszter voltam, az volt a mottóm, hogy „EU felhasználóbarát”, Talán itt az ideje átvinni ezt a mottót a „V4 felhasználóbarát” formába is.

Jelenleg nem fontolgatjuk a Visegrádi csoport közvetlen bővítését, hanem a kölcsönösen előnyös együttműködésre a V4+ formátumban fektetünk hangsúlyt. A rosszakarók és a bírálók ellenére hangsúlyozni kell, hogy a V4 több mint vonzó azon harmadik országok számára, amelyek a velünk való együttműködést és a különböző szintű (beleértve a Nemzetközi Visegrádi Alap keretében nyújtott) támogatásunkat keresik.

A Visegrádi Csoport együttműködik ad hoc és rendszeresen is a többi regionális csoportosulással és a régió, valamint más régiók egyes országaival egyaránt. A Benelux államok, az Északi miniszterek Tanácsának országai, az EU Keleti Partnerséghez tartozó országok és a Nyugat-Balkán ugyanúgy a Visegrádi Csoport prioritásai, mint az USA-val, Kanadával, Japánnal vagy Dél-Koreával való együttműködés.

A Visegrádi Csoport cseh elnökségi programja (2015-2016)

Mottó: V4-Trust

2016-ban a Visegrádi Csoport (V4) megalapításának 25. évfordulóját ünnepli. A cseh elnökség szándéka azokra a fő témákra koncentrálni, amelyeknek specifikus gyakorlati hatásai vannak. Ez a tevékenység szűkítését és a valódi célokra és szükségletekre való összpontosítást jelenti. Csak ez az út vezet annak a veszélynek a kiküszöböléséhez, hogy ezen együttműködés minőségét a mennyiségével pótolják.

A cseh elnökségi program célja az együttműködés fejlesztése azokon a területeken, ahol a közös erőfeszítések konkrét eredményeket hozhatnak, és ezáltal erősíthetik a visegrádi és a kölcsönös, partnerek közötti együttműködés értelmébe fektetett bizalmat. A cseh elnökség támaszkodni fog a „Guidelines on the Future Areas of Visegrad Cooperatiton” (A V4 miniszterelnökeinek Kroměříž-i Nyilatkozata) című dokumentumra, amelyben a szakminisztériumok a távlati témákat és az együttműködés formáit állapították meg.

A cseh V4-elnökség (2015-2016) tematikus prioritásai

1. A belső kohézió – az egyes visegrádi országok közötti kötelek megerősítése és a Nemzetközi Visegrádi Alapra (NVA) fektetett hangsúly
2. Az Energia Unió
3. Az európai szomszédságpolitika, bővítési politika, az Átmeneti Támogatás és a fejlesztési segélyezés, a Nyugat-balkáni Alapot beleértve
4. A biztonság és a védelmi együttműködés
5. A szolidaritás elvének aktív érvényesítése az Európai Unióban – az álláspontok szoros koordinálása
6. A Digitális Agenda és az infrastruktúra fejlesztése
7. Az adócsalás és az adóelkerülés elleni fellépés

A cseh V4 elnökség időszakának fontos magyarországi rendezvénye: a Lustig-vonat

2015-ben az egész világ a II. világháború végének 70. évfordulóját ünnepli. Ez a tény a Lustig-vonat – Szabadságvonat című projekt forgatókönyvében is tükröződik. A speciális vonatszerelvény a kiállítással és a színházi előadással egy hónap alatt hat ország – Németország, Lengyelország, Szlovákia, Magyarország (2015. július 05.-07. Budapest; 2015. július 08. Győr), Ausztria és a Cseh Köztársaság – területén halad át. Hisszük, hogy a Lustig-vonat – Szabadságvonat című projekt – a nemzetközi dimenziójának köszönhetően – igazán reprezentatív és egyedülálló eseménnyé válik.

© DKE 2015

<http://www.southeast-europe.org>

Contact: [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org)

Figyelem! Kedves kutató! Ha erre a tanulmányunkra hivatkozik, vagy idézi annak egy részét, kérjük, küldjön erről egy email-t a főszerkesztő részére a [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org) címre. *A cikket a következőképpen idézze:*

Juraj Chmiel: A Visegrádi együttműködés jelene és távlatai. *Bevezető megjegyzések. International Relations Quarterly*, Vol. 6. No.1. (2015 Tavasz) 3 p. Együttműködését köszönöm. *A főszerkesztő*